

NARODOWE CENTRUM KRWI – BACKGROUNDER

Narodowe Centrum Krwi zostało powołane przez Ministra Zdrowia w październiku 2006 roku. Centrum realizuje zadania Ministra Zdrowia dotyczące koordynowania działalności w zakresie organizacji pobierania krwi, oddzielania jej składników oraz zaopatrzenia w krew.

Podstawą działalności NCK jest Zarządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 lipca 2010 r. *sprawy Narodowego Centrum Krwi* (Dz. Urz. Min. Zdrow. Nr 9, poz. 60, z późn. zm.).

Przedmiotem działalności NCK jest:

- 1) realizacja zadań związanych z nadzorem nad organizacją pobierania krwi, oddzielania jej składników oraz zaopatrzenia w krew;
- 2) opiniowanie – na zlecenie ministra właściwego do spraw zdrowia – planów działania w zakresie krwiodawstwa i krwiolecznictwa przygotowywanych przez Instytut Hematologii i Transfuzjologii;
- 3) monitorowanie potrzeb w zakresie zaopatrzenia w krew, jej składniki i produkty krwiopochodne;
- 4) programowanie zadań, o których mowa w pkt 1 i 3, oraz wdrażanie zmian w tym zakresie;
- 5) opracowywanie bieżących i perspektywicznych programów w zakresie, o którym mowa w pkt 1 i 3;
- 6) organizacja zaopatrzenia systemu ochrony zdrowia w produkty krwiopochodne;
- 7) proponowanie rozwiązań w zakresie zapewnienia samowystarczalności Rzeczypospolitej Polskiej w krew, jej składniki i produkty krwiopochodne;
- 8) realizacja zadań związanych z programami zdrowotnymi z zakresu krwiodawstwa i krwiolecznictwa;
- 9) realizacja zadań związanych z przekazywaniem i rozliczaniem udzielonych przez ministra właściwego do spraw zdrowia dotacji w zakresie krwiodawstwa i krwiolecznictwa;

- 10) realizacja zadań ministra właściwego do spraw zdrowia, związanych z nadawaniem tytułu „Honorowy Dawca Krwi”, tytułem „Zasłużony Honorowy Dawca Krwi” oraz odznaką „Zasłużony Honorowy Dawca Krwi” i odznaką „Honorowy Dawca Krwi – Zasłużony dla Zdrowia Narodu”;
- 11) wykonywanie zadań ministra właściwego do spraw zdrowia w zakresie weryfikacji raportów oceniających spełnianie przez jednostki organizacyjne publicznej służby krwi określonych kryteriów warunkujących uzyskanie akredytacji oraz przestrzeganie medycznych zasad pobierania krwi, oddzielania jej składników oraz jej wydawania;
- 12) gromadzenie, analiza i opracowywanie danych statystycznych niezbędnych dla właściwego zarządzania publiczną służbą krwi;
- 13) współpraca z Polskim Czerwonym Krzyżem i innymi organizacjami pozarządowymi w zakresie propagowania honorowego krwiodawstwa;
- 14) opracowywanie i opiniowanie projektów aktów prawnych oraz założeń aktów prawnych z zakresu publicznej służby krwi;
- 15) przygotowywanie projektów odpowiedzi Ministra Zdrowia, z zakresu krwiodawstwa i krwiolecznictwa, na interpelacje i zapytania poselskie, skargi i interwencje posłów i senatorów oraz dezyderaty i opinie komisji sejmowych, wystąpienia Rzecznika Praw Obywatelskich, Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Rzecznika Praw Dziecka, Prezesa Trybunału Konstytucyjnego lub innych organów władzy publicznej;
- 16) wykonywanie zadań określonych w § 14 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 maja 2004 r. w sprawie warunków i sposobu przygotowania oraz wykorzystywania publicznej i niepublicznej służby zdrowia na potrzeby obronne państwa oraz właściwości organów w tych sprawach (Dz. U. Nr 143, poz. 1515 oraz z 2009 r. Nr 202, poz. 1555).

***

Kto może oddawać krew?

Krew lub jej składniki mogą oddawać osoby od 18 do 65 roku życia, które ważą co najmniej 50 kilogramów. Stan zdrowia krwiodawcy powinien odpowiadać niezbędnym wymaganiom zdrowotnym, aby pobranie krwi nie wywołało ewentualnych ujemnych skutków dla jego stanu zdrowia lub stanu zdrowia przyszłego biorcy.

Kto potrzebuje krwi od drugiego człowieka?

Krew i jej składniki podawane są głównie osobom, u których występują braki krwi i jej składników. Braki te mogą wystąpić w wyniku wypadku albo zabiegu operacyjnego, zaburzeń krzepnięcia, po oparzeniach i urazach, a także u pacjentów z chorobami rozrostowymi i nowotworami, w trakcie i po chemioterapii oraz u pacjentów wymagających transplantacji lub zabiegów kardiochirurgicznych.

Kiedy krew jest najbardziej potrzebna?

Niedobory krwi i jej składników występują okresowo w ciągu całego roku, a najdłużej utrzymują się w okresie wakacyjnym. Jest to spowodowane między innymi większą liczbą wypadków oraz faktem, że krwiodawcy przebywają w tym okresie na urloпах. Jednak zapotrzebowanie na krew występuje przez cały rok.

Które grupy krwi są najbardziej pożądane przez stacje krwiodawstwa?

Wszystkie grupy krwi są pożądane, bo istnieją biorcy o różnych grupach. Z użytecznego punktu widzenia najbardziej oczekiwana jest krew grupy O RhD- (ujemne), ponieważ w nagłych wypadkach, przy braku krwi właściwej grupy, może być przetoczona każdemu biorcy. Problem polega na tym, że jest to jedna z rzadziej występujących grup krwi. Posiada ją zaledwie ok. 6 proc. Polaków. Statystyka ta jest podobna na całym świecie - odsetek takich osób waha się pomiędzy 4-9% w różnych społeczeństwach.

Dlaczego krwi nie można wyprodukować w laboratorium?

Pomimo trwających intensywnych badań nad wytworzeniem syntetycznej krwi, dotychczas naukowcy nie opracowali metody pozwalającej na wyprodukowanie krwi w warunkach laboratoryjnych. Nie są dostępne sposoby przemysłowego pozyskania składników krwi, więc jedynym sposobem na pozyskanie krwi, jest jej oddawanie.

Ile krwi pobiera się jednorazowo i jak długo to trwa?

Jednorazowo pobiera się tylko 450 ml pełnej krwi. Samo pobranie trwa zwykle 5-8 minut. Należy do tego doliczyć czas konieczny na wypełnienie ankiety, rejestrację, badania i wywiad lekarski – w sumie ok. 40-60 minut. Ponadto można również oddać poszczególne składniki krwi metodą aferezy. W przypadku oddania osocza stosowana jest metoda plazmaferezy, natomiast w przypadku oddania elementów komórkowych krwi wykorzystywana jest metoda trombaferozy (pobierane są płytki krwi) oraz metoda leukaferozy (pobierane są krwinki białe).

Jak często można oddawać krew?

Krew pełna może być pobierana nie częściej niż 6 razy w roku od mężczyzn i nie częściej niż 4 razy w roku od kobiet z tym, że przerwa pomiędzy pobraniami nie może być krótsza niż 8 tygodni.

Czy trzeba znać swoją grupę krwi, aby móc ją oddać?

Dawca nie musi znać swojej grupy krwi. Każdorazowo przy pobieraniu krwi oznaczana jest grupa krwi. Dodatkowo krew jest badana w kierunku zakażenia wirusem HIV, wirusem zapalenia wątroby typu B i C oraz kili.

Jakie są główne powody, dla których ludzie oddają krew?

Krwiodawcy deklarują, że oddawanie krwi daje ogromną satysfakcję z tego, iż mogą uratować zdrowie i życie drugiemu człowiekowi. Bardzo często podkreślają również, że najważniejsza jest świadomość bezinteresownej pomocy drugiej osobie, gdyż człowiek jest jedynym źródłem leku, którego w żaden sposób nie można wyprodukować.

Ile warta jest jedna donacja krwi?

Jest ona warta tyle, ile uratowane dzięki niej życie i zdrowie, czyli jest bezcenna. Z punktu widzenia biorcy wartość krwi jest nieprzeliczalna na pieniądze, gdyż oddawanie krwi jest czynem bezinteresownym.

***

Dane statystyczne:

Tabela: Ogólna liczba pobranych donacji w roku 2018 w Polsce.

DONACJE	Ogólna liczba pobranych donacji
SUMA	1 273 709 *

*dane pochodzą z formularza MZ-42 i obejmują 21 RCKiK